

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ANALÝZA RVP PV A ŠVP MATEŘSKÝCH ŠKOL PARTICIPUJÍCÍCH NA PROJEKTU VE VZTAHU K ČTENÁŘSKÉ A MATEMATICKÉ PŘEGRAMOTNOSTI

Materiál vznikl v projektu OP VVV 660

Podpora společenství praxe jako nástroj rozvoje klíčových kompetencí reg. Č.
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_011/0000660

České Budějovice 2017

---

1 Obecná doporučení pro tvorbu ŠVP participujících mateřských škol

1.1 DIDAKTICKÉ HLEDISKO

Ve většině analyzovaných ŠVP nacházíme problémy s uchopením pojmů organizační formy, výukové metody a cíle. Nejprve je důležité, aby si autoři ujasnili přesný význam jednotlivých pojmů. Ve všech ŠVP se objevovaly prvky PM A PČG, ale ne vždy byla dostatečně propracována struktura a návaznost jednotlivých cílů a činností, což komplikuje posuzování vhodnosti zařazení těchto prvků.

Právě struktura ŠVP se nám jeví jako základní kritérium jeho praktické využitelnosti. Pokud je dobře stanovena návaznost mezi cíli, výstupy a metodami, je snazší posuzovat obsah jednotlivých integrovaných bloků a z hlediska jeho vývojové a didaktické přiměřenosti.

Z tohoto důvodu je také vhodné, pokud jsou specifické skupiny (dětí se ŠVP, děti nadané a děti mladší tří let) zpracovány zvlášť. U těchto skupin totiž pracujeme s odlišnými metodami a často i odlišnými výstupy.

1.2 PSYCHOLOGICKÉ HLEDISKO

Po prostudování ŠVP MŠ zařazených do našeho projektu doporučuji konkretizovat cíle a metody práce vzhledem k věkovým specifikám dětí, pro skupinu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami. Dále popsat způsoby práce s nadanými dětmi a s dětmi mladšími tří let.

RVP PV nevymezuje předčtenářskou (PČG) ani předmatematickou gramotnost (PMG). Některé vzdělávací cíle definované v RVP PV jsou současně cíli rozvoje jedné, či druhé zmíněné gramotnosti. Důležité je porozumět podstatě rozvoje gramotností a pak hledat možnosti k vytvoření rutinních aktivit pro každodenní stimulaci v prostředí MŠ. Základem pro definování a PČG v předškolním věku je koncepce Rybářové (např. Projekt OP VVV Podpora pregramotností v předškolním vzdělávání reg. č.: Z.02.3.68/0.0/0.0/16_011/0000663), kterou do konkrétní podoby pro potřeby ŠVP PV upravila Z. Maňourová. U námětů k rozvoji PMG vycházíme z dlouholetých zkušeností M. Kaslové.

Vzhledem k absenci požadavku pěstovat obě gramotnosti v RVP PV jsou možné dva způsoby jejich zařazení do ŠVP:

1. ve formě samostatných kapitol, ve kterých bude popsáno, jakými způsoby se rozvoj gramotností realizuje;
2. cíle rozvoje gramotností, jednotlivé stimulované dovednosti a k nim směřující činnosti, popsat v každém tematickém celku ŠVP. Popis by měl zahrnout i vývojové hledisko, protože u jednotlivých věkových skupin se vhodné aktivity pro rozvoj gramotností liší.

Zejména skupina nejmenších 2-3letých dětí je odlišná svými potřebami a tím pádem se liší i metody práce a činnosti pro tuto věkovou kategorii. Specifika předškoláků jsou vzhledem k pregramotnostem známější.

1.3 NĚKOLIK NÁMĚTŮ PRO VYMEZENÍ PČG V ŠVP PRO DVOULETÉ DĚTI PODLE ROVIN PČG (Z. MAŇOUROVÁ)

1.3.1 Příprava na techniku čtení a psaní

Kritéria a indikátory:

Podpora vývoje motoriky mluvidel

Přirozený rozvoj řeči a porozumění, děti se nachází v senzitivním období vývoje řeči, učí se nová slova

Vzdělávací nabídka: krátké básničky a písničky, říkadla, vokální činnosti, rytmizační aktivity, písničky s pohybovým doprovodem, hra na hudební nástroje, pojmenovávání předmětů a praktická komunikace běžného dne

Rozvoj zrakové a sluchové percepce + jemné a hrubé motoriky

Dítě rozlišuje předměty, tvary, slyší rytmus a vzpomene si přitom na písničku, hru, rozlišuje slova. Umí zacházet s malovacím náčiním a výtvarně se vyjádřit. Umí se všestranně a s radostí pohybovat.

Vzdělávací nabídka: Hry umožňující lézt, podlézat, skákat, jít do schodů a zpátky bez střídání nohou, běhat, kopat do míče, houpat se, běhat po terénu, házet atd. Vhodné jsou činnosti, které stimulují rozvoj obou mozkových hemisfér, tj. dítě používá obě ruce, příp. obě ruce a nohy (vozit kočárek či kolečko, nést náklad oběma rukama zalévat kytky oběma rukama, zacházet s hokejkou, míchat vařečkou a držet hrnec apod.)

Hry na poznávání předmětů, tvarů, orientaci v prostoru a ploše, cvičení jemné motoriky a grafomotoriky, poznávání zvuků, poznávání materiálů hmatem, vyjádření obrázků pohybem, gestem, hledání obrázku na stránce v knize, jednoduché puzzle, navlékání, manipulace s předměty všedního dne, písek, prostorové vztahy v knize, na obrázcích, ve třídě, na těle...

Dramatické ztvárnění pohádky, použití masek, apod.

Pozn. Pro rozvoj sluchové a zrakové percepce, grafomotoriky, pozornosti a tím pádem PČG je nutné v raném věku **stimulovat hlavně rozvoj hrubé motoriky** (pohyb podle potřeb dětí) **a hmatové percepce**, také **propojování jednotlivých smyslových vjemů** (písničky s pohybem a ukazováním obrázků, pohyb jako nějaké zvířátko, slyším signál a vyskočím apod.).

1.3.2 Vztah ke čtení

Kritéria a indikátory:

Čtení jako zdroj bohatých vnitřních zážitků, radosti a zdroj nezbytných informací.

Dítě má přístup k polici s knihami, pokud si chce „číst“ (police s knihami na dobře přístupném místě)

Má přístup do čtenářského koutku, kde jsou např. staré tiskoviny, písmena tiskací abecedy, různé typy knih

Nosí si z domova svoji oblíbenou knihu a je mu ponechán čas na její „čtení“.

Má příležitost ukázat svoji knihu ostatním dětem (např. v kruhu) a o knize povídat

Je vedeno ke čtenářským rituálům (čtení před spaním, čtení na koberci apod.) a ke správnému zacházení s knihou.

Vzdělávací nabídka: denní čtení (úryvky a příběhy doplněné velkými obrázky), včleňování činností s knihami do dalších aktivit a ITV (např. encyklopedie), zavedení několika čtenářských rituálů, používání jednoduchých nelineárních textů (schémata, piktogramy apod.). Třídní knihovničky. Nabídka různých typů knížek z hromady knih.

1.3.3 Uspořádání textu a formální stránky v knihách různých typů a žánrů.

Kritéria a indikátory:

Zná texty podle obrázků v knize. Orientuje se v knize podle slyšeného textu a viděných obrázků, umí knížky obsahově zařadit – o autech, o zvířátkách, na spaní apod.

Vzdělávací nabídka: Využívání leporel, knih krátkými texty a velkými obrázky na stránce – děti sedí v kruhu a čtení sledují současně s učitelkou. Hry, písničky a otázky k obrázkům v knížkách.

1.3.4 Metakognice

Není v pravém slova smyslu, spíše konkrétní porozumění a propojení s reálným životem

Kritéria a indikátory:

Vyjadřuje se ke konkrétnímu obsahu, obrázku, vyjádří zájem, vlastní znalost, zkušenost související s knížkou, souvislost v běžném, životě.

Vzdělávací nabídka: využívání otázek k obrázkům, hledání analogických situací v ději a v životě dětí.

1.3.5 Sdílení

Kritéria a indikátory:

Sdílení přečteného s ostatními - ukazuje knížky nebo obsahy knížek ostatním dětem. Vyhledává aktivity, které podporují sdílení.

Vzdělávací nabídka: Dramatizace krátkých pohádek, příběhů, povídaní si o obrázcích v knihách.

1.3.6 Aplikace

Kritéria a indikátory:

Praktická hodnota četby a její přínos pro rozvoj dítěte. Učí se prakticky používat informace získané z četby, knížky jsou prostředkem pro rozvoj pozornosti vnímání, paměti, myšlení, sociálního vnímání.

Vzdělávací nabídka: Využívání informací z textů (také v ITV), obrázků a leporel.

1.4 OBECNÁ DOPORUČENÍ K PŘEDMATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI

1.4.1 PMG v RVP PV

Matematická gramotnost je pojem, o kterém se domníváme, že mu rozumíme, ale při jeho uplatnění při úvahách o školním vzdělávacím programu se mohou vynořit obtíže. RVP PV v souvislosti s vymezením pojmu gramotnost/pregramotnost říká:

„**gramotnost, pregramotnost** – aktuální pojmy, které jsou využívány při mezinárodních srovnávacích výzkumech (např. PISA), ve výročních zprávách České školní inspekce; jejich definování není zcela jednotné; z obecného hlediska se jedná o základní ukazatel funkční vzdělanosti, znalosti pojmů dané oblasti, jejich porozumění, pochopení v souvislostech a dovednost ji všestranně využívat v praktickém životě; v předškolním věku hovoříme o vytváření předpokladů pro jednotlivé gramotnosti, proto se můžeme setkat s termíny v různém znění vyjadřujícími totéž (např. čtenářská gramotnost, předčtenářská gramotnost, čtenářská pregramotnost)“ (RVP PV, 2017, str. 47)

Termín *matematická gramotnost* se v RVP PV explicitně nevyskytuje.

1.4.2 Co rozumíme matematickou gramotností?

V dokumentech o matematickém vzdělávání se nejčastěji používá vymezení OECD PISA:

„Matematická gramotnost je schopnost jedince poznat a pochopit roli, kterou hraje matematika ve světě, dělat dobře podložené úsudky a proniknout do matematiky tak, aby splňovala jeho životní potřeby jako tvořivého, zainteresovaného a přemýšlivého občana.“ [1]

Na toto vymezení navazuje i ČŠI [2] odvoláním se na definici matematické schopnosti v evropském referenčním rámci klíčových schopností:

„Matematická schopnost je připravenost využívat sčítání, odečítání, násobení, dělení a procenta při výpočtech prováděných z paměti nebo v psané podobě k řešení problémů v různých každodenních situacích. Důraz je kladen na proces a činnosti, jakož i na znalosti. Matematická schopnost

zahrnuje připravenost a ochotu používat na různých úrovních matematické způsoby myšlení (logické a prostorové myšlení) a prezentace (vzorec, modely, obrazce, grafy/diagramy)." [3]

Úroveň matematické gramotnosti se projeví, když jsou matematické znalosti a dovednosti používány k vymezení, formulování a řešení problémů z různých oblastí a kontextů a k interpretaci jejich řešení s užitím matematiky. Tyto kontexty sahají od čistě matematických až k takovým, ve kterých není matematický obsah zpočátku zřejmý, a je na řešiteli, aby ho v nich rozpoznal. Je třeba zdůraznit, že uvedené vymezení se netýká pouze matematických znalostí na určité minimální úrovni, ale jde v něm o používání matematiky v celé řadě situací, od každodenních a jednoduchých až po neobvyklé a složité.

Tři složky matematické gramotnosti v základním vzdělávání:

- 1. situace a kontexty**, do nichž jsou zasazeny problémy, které mají žáci řešit, a aplikovat tak získané vědomosti a dovednosti:
- 2. kompetence**, které se uplatňují při řešení problémů (matematické uvažování, matematická argumentace, matematická komunikace, modelování, vymezování problémů a jejich řešení, :
- 3. matematický obsah** tvořený strukturami a pojmy nutnými k formulaci matematické podstaty problémů (kvantita, prostor a tvar, změna a vztahy, neurčitost).

1.4.3 Jak na PMG v MŠ?

RVP PV pojem PMG přímo neuvádí. Je ale nesporné, že s pěstováním základů matematické pregramotnosti musíme začít v mateřské škole, protože zde začínáme budovat základy matematických pojmů. I některá obecná vyjádření v úvodních částech RVP PV lze interpretovat ve vztahu k pěstování matematické gramotnosti:

... napomáhat v chápání okolního světa a motivovat je k dalšímu poznávání a učení, ...". (RVP PV, str. 7) Důležitým úkolem předškolního vzdělávání je vytvářet dobré předpoklady pro pokračování ve vzdělávání ... (RVP PV, str. 7)

V předškolním vzdělávání je v dostatečné míře uplatňováno situační učení, založené na vytváření a využívání situací, které poskytují dítěti srozumitelné praktické ukázky životních souvislostí, tak, aby se dítě učilo dovednostem a poznatkům v okamžiku, kdy je potřebuje, a lépe tak chápalo jejich smysl.

V předškolním vzdělávání je třeba uplatňovat integrovaný přístup. Vzdělávání probíhá na základě integrovaných bloků, které nerozlišují „vzdělávací oblasti“ či „složky“, ale které nabízejí dítěti vzdělávací obsah v přirozených souvislostech, vazbách a vztazích. Obsah bloků vychází ze života dítěte, je pro ně smysluplný, zajímavý a užitečný. Realizace takovýchto bloků poskytuje dítěti širokou škálu různých aktivit a nabízí mu hlubší prožitek. (RVP PV, str. 8)

V souvislosti s požadavky základního vzdělávání s ohledem na tradici a možnosti dítěte předškolního věku v našem projektu uvažujeme o složkách PMG jako o matici. Její řádky tvoří učební obsahy (aritmetika a algebra, geometrie, základy logického myšlení). Ty lze vnímat prostřednictvím poznávacích procesů, které v souvislosti s PMG hodláme pěstovat. Složky si můžeme představit jako následující tabulku:

	Pojmotvorný proces	Metody řešení	Specifické schopnosti	Komunikace
Úvod do aritmetiky a algebry				
Úvod do geometrie				
Stimulace prelogického myšlení				

1.4.4 Jak se požadavky RVP PV vztahují k výše vymezené PMG?

Požadavky vztahující se k PMG se vyskytují v RVP PV na řadě míst. V dalším textu se pokusíme je vztáhnout k poznávacím procesům. Je samozřejmé, že některé výňatky lze vtáhnout ke dvěma (více) poznávacím procesům.

- Pojmotvorný proces** je vyjádřen zejména v části 5.2.2 *Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace*, kde je řečeno, že má dítě:
  - chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
  - chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- Metody řešení** – nabízí se hledat odkazy v souvislosti s kompetencí k řešení problémů, RVP PV (str. 11) říká, že dítě:
  - řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost

-
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
  - zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
  - rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
3. **Specifické schopnosti** se do jisté míry překrývají s „pojmotvorným procesem“. Jsou vymezeny zejména v části 5.2.2 *Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace*, kde je v části *Dílčí cíle* přímo řečeno:
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti,
  - rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
  - posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
  - vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
  - osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
  - vytváření základů pro práci s informacemi
- Vzdělávací nabídka, která se k výše uvedeným cílům vztahuje, obsahuje:
- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
  - záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
  - konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
  - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
  - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
  - hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
  - činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci

-
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

V očekávaných výstupech (co dítě zpravidla dokáže) z této oblasti se uvádí:

- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

Mezi požadavky na vytváření schopností můžeme zařadit i konstruktivní a grafické činnosti oblasti *Dítě a jeho tělo*, kde v očekávaných výstupech je požadavek

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.) (RVP PV, str. 16)

4. **Komunikace** se objevuje v části 5.2.1 *Jazyk a řeč (rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu)*. Kde učitel dítěti nabízí:

- společné diskuse,
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen

Předpokládá se, že dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže:

- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova

Komunikace se vztahuje i k oblasti *Dítě a ten druhý*, kde se požaduje:

- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností

Ve vzdělávací nabídce jsou:

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách

Očekávané výstupy předpokládají, že dítě bude:

- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- spolupracovat s ostatními
- ... rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.

1.5 OBECNÁ DOPORUČENÍ PSYCHOLOGA K ŠVP MATEŘSKÝCH ŠKOL ZAPOJENÝCH DO PROJEKTU

- Dbát na jasné dodržování obsahu pojmu definovaných v RVP PV jako například CÍLE, METODY, KOMPETENCE, činnosti, atd.
- Konkretizovat obecné cíle v tematických celcích.
- Vzhledem k věkovému rozpětí dětí předškolního věku a s ním související rozdílnou zralostí psychických funkcí a úrovní dovedností i znalostí je vhodné zakomponovat do ŠVP vývojové hledisko v rámci všech cílů.

V rámci jednoho obecně stanoveného cíle např. "rozvoj jemné motoriky" se budou konkrétně stanovené cíle a k jejich naplnění vedoucí činnosti odlišovat vzhledem k věku.

1. Dvouleté děti.

Cíl: cvičení prstů vedoucí k správnému úchopu psacího náčiní

Činnost: Vkládání plastových „mincí“ do otvoru (pokladnička), vkládání kolíku do dírek, obracení stran v knize, malba válečkem, příp. houbou

2. tříleté děti.

Cíl: cvičení prstů vedoucí k správnému úchopu psacího náčiní

Činnost: mačkání papíru, navlékání malých korálku na provázek, obracení stran v knize, malba koulí, křídou a štětcem, práce s kolíky na prádlo

3. čtyřleté děti.

Cíl: cvičení prstů vedoucí k správnému úchopu psacího náčiní

Činnost: zapínání knoflíků, navlékání malých korálku na tenký provázek, práce s mozaikou, různé výtvarné techniky: vyškrabávání, vytrhávání papíru, malba a kreslení, lepení, stříhání apod.

4. pětileté děti.

Cíl: cvičení prstů vedoucí k správnému úchopu psacího náčiní

Činnost: svazování provázku a všechny dříve uvedené činnosti s důrazem na přesnost a koncentraci, kombinace činností.

1.6 OBECNÁ SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ HLEDISKA A DOPORUČENÍ

Je potřeba vyhnout se zařazování činnosti před dokončením/zvládnutím vývojově nižší dovednosti. Toto je nutné reflektovat při navrhování programu pro heterogenní třídu.

Z hlediska čtenářské gramotnosti jsou ze SPPG pohledu důležité momenty:

- Chybné užívání slov – u dětí je potřeba vytvořit spojení třech momentů – znalosti (věděni) – pojmenování (symbolu) a konkrétní věci (předmětu, představy konkrétního předmětu), když s dětmi objevujeme něco nového, je potřeba ověřovat soulad těchto rovin. Někdy právě děti, které mají velkou slovní zásobu, o které si z hlediska řeči neděláme starosti, mohou mít „prázdné“ pojmy. To je komplikace, kterou plně pociťujeme ve škole, ale již ve školce se s ní můžeme setkávat např. u pojmů počtu, vyjádření času apod.
- Děti, které se vyhýbají mluvení před ostatními. Aktivita, které jsou přístupné i pro ostýchavé děti – společná recitace, mluvení prostřednictvím zástupných předmětů – plyšových hraček, maňásků.
- Děti, které se vyhýbají kresebným činnostem. Motivujeme zařazováním atypických materiálů, které jsou pro děti zajímavé a zároveň je snadné s nimi vytvořit působivé výsledky – malování houbičkami na mytí nádobí, na velké plochy papírů. Pro děti, které nejsou spokojené se svými výsledky, může být zajímavé malovat tak, aby bylo možno kresbu změnit – do písku, opět houbičkou – lze malovat mýdlovou pěnou na tmavší stůl, lze malovat vodou silnými štětci na asfaltový nebo ještě lépe betonový povrch, např. chodník.

Z hlediska PMG (nejen) je významné sledovat a zařazovat činnosti, které podporují rozvoj seriality a schopnosti řazení – podle velikosti, v čase apod. Důležitou součástí prematematické gramotnosti je také aspekt vztahovosti – tedy od jednoduchých otázek – co k sobě patří (od jednoduchých vazeb – dva stejné obrázky, ke složitějším – opaky, celek – část). Velmi důležité je to v oblasti orientace v prostoru, aby děti následně pochopili principy jako 3D předmět – 2D obrázek, cesta – mapa. S dětmi můžeme malovat mapu třídy, školní zahrady, nechat je namalovat předmět, který vytvořily ze stavebnice.

Obecně z hlediska rozvoje budoucích školních dovedností a gramotností jsou mj. významné tyto momenty:

---

¹ Zde citujeme metodu Grunnlaget, která je na tomto principu založena

-
- Je vhodné zařazovat činnosti pro všechny smysly a činnosti, které jednotlivé smyslové zkušenosti kombinují, při takových činnostech je ale také dětem vhodné zvědomit právě tento komplexní vjem – tedy aby samy zkusily pojmenovat, které všechny smysly teď pracují – co dělají oči, co dělají ruce...
  - Kombinovat myšlenkové a řečové operace s činností/motorikou, zejména z hlediska rozvoje řeči je důležité kombinovat řeč a pohyb. Tedy veškeré činnosti spojující rytmickou řeč a pohyb lze vnímat také jako součást speciálně pedagogické prevence. Aby byly tyto prvky funkční, je opět potřeba dodržet vývojové hlediska – začínáme spíše s prvky hrubé motoriky, nejprve se snažíme, aby nedocházelo ke křížení pohybů, aby pracovaly jen ruce nebo jenom nohy, teprve později přidáváme prvky koordinace. Dbáme na správné provedení, zejména rytmické a v souslednosti pohybů. To jsou klíčové momenty pro řeč a později čtení a psaní.
  - V rámci rozvoje (pre)gramotností kultivujeme zejména myšlenkové operace dětí. Abychom předcházeli chybám, je vhodné činnosti vnímat na třech úrovních:
    - Input – vstup – jaká je povaha vstupních informací, je přiměřená věku, je strukturovaná nebo nestrukturovaná (obojí může být žádoucí, ale v různých situacích, pokud chceme, aby děti něco vyvodily, potřebujeme situaci strukturovanou, pokud chceme, aby třídily, strukturu vytvářejí samy)
    - Zpracování – jaké operace chceme u dětí navodit – část např. činnost, kterou jsme chtěly zaměřit na rozvíjení poznávání, více oslovuje fantazii a děti opouštějí realitu a fabulují, někdy je to opačně. Proto je vhodné si ujasnit, co v tu chvíli chceme. Změna je většinou možná zejména změnou předcházejícího kroku – tedy povahy vstupního materiálu. Např. Použiji-li kartičky s obrázky, je riziko, že děti více barvy, které jsme chtěli procvičovat, zaujme obsah kartičky.
    - Output – výstup – jakého cíle jsme chtěli dosáhnout, byl pro nás důležitý proces (zejména u nejmladších) nebo nás zajímá i výsledek (u starších dětí).

U dětí s vyjádřenou ŠVP:

- Kombinovat činnosti reedukační a kompenzační
- Zařadit diagnostické činnosti pro pojmenování dětí v riziku, dětí s dílčím oslabením.

V ŠVP je možno reflektovat, jak je sledován vývoj jednotlivých dětí – např. založením portfolia s kresbami a výtvořmi dítěte, kde je možno sledovat pokrok dítěte. Dále je možno sledovat motorický vývoj dětí zařazováním opakovaně stejného sledu cvičení, kde můžeme pozorovat, jak se zlepšují dovednosti, které budou dále významné pro procesy učení – tedy rovnováha, koordinace ruka – oko.

Je vhodné, když je v ŠVP jmenovitě uvedeno zařízení, se kterým školka spolupracuje a kam odesílá děti s podezřením. Dále je možno uvést zařízení, kam mohou děti docházet

na rehabilitační programy, případně zařízení, které ve spolupráci se školkou tyto programy realizuje přímo v MŠ. Pokud je někdo z pedagogů vyškolen jako lektor takového programu a s dětmi jej realizuje, je opět vhodné to v ŠVP uvést, včetně toho, v jakém čase je program realizován, pro kterou věkovou skupinu apod.

Z hlediska rozvoje PMG a PČM jsou vhodné programy např. Maxík, Hypo, Feuersteinova metoda, metoda Sindelarové, metoda Grunnlaget.

Nadané děti

Pokud do ŠVP zařazujeme péči o děti nadané a mimořádně nadané, měli bychom brát v potaz zejména kritéria organizační, jedná se o skupinu natolik heterogenní, že z hlediska činností je složité ji zevrubně v ŠVP postihnout. Pro děti s nadáním je vhodné nastínit, zdali je organizačně možné např. nechat je dokončit činnost, na které pracují, i když zbytek skupiny již přechází k činnosti jiné apod., zmínit možnost systematické práce, kdy dítě rozpracuje nějaký projekt (stavbu ze stavebnice, papírový model, sadu obrázků) a v rámci dalších dní je povzbuzováno k dokončení úkolů, dokumentaci hotového výsledku apod. V ŠVP proto můžeme zmínit, zdali máme ve školce koutek určený pro klidnou samostatnou práci dítěte.

V oblasti cílů a výstupů u této skupiny je vhodné zmínit zejména vztahovou rovinu – posilování komunikačních kompetencí a tolerance mezi dětmi, nadané děti jsou někdy ostatními izolovány, nebo se samy z kolektivu vyčleňují. Řešení takové situace je samozřejmě otázkou zejména individuálního plánu dítěte, v ŠVP však můžeme zmínit, nakolik a jakým způsobem jsou systematicky sledovány vzájemné vztahy dětí.

Jako přínosné pro nadané děti se pak také jeví volitelné činnosti, nejlépe v návaznosti na kroužky, které některé školky poskytují v odpoledních časech. Nadaným dětem také můžeme umožnit samostatnou práci s knihou, když ostatní např. poslouchají pohádku před spaním.

Dále je možno pro tuto skupinu dětí zmínit metody, které rozvíjejí metakognitivní uvažování, kdy vedeme děti k přesnému formulování, nejen odpovědí, ale i otázek.

2 Analýza ŠVP participujících mateřských škol a náměty

Jednotlivé analýzy jsou vypracovány ve formě doporučení. Předpokládáme, že některé aktivity, které jsou doporučeny, se při pedagogické činnosti běžně objevují, ale pouze nejsou dostatečně popsány v ŠVP. Berte prosím tyto doporučení z pohledu: „Jak mohu ještě více vylepšit své ŠVP“. Analýza je vždy uvedena nejprve z pohledu pedagoga, psychologa, následně speciálního pedagoga. Pro zkrácení bude i využívána zkratka (PČG – předčtenářská gramotnost)

2.1 MŠ ZACHARIÁŠOVA, ČESKÉ BUDĚJOVICE

Z hlediska didaktika:

ŠVP je velmi dobře strukturováno. V oddíle 3.4 je na zvážení, zda nezařadit přímo podkapitolu předčtenářská a předmatematická gramotnost. Samozřejmě, že jsou fragmenty již obsaženy v jednotlivých oddílech 3.4.1 Rozvoj smyslového vnímání.

Je na zvážení, zda zařazovat odstavec str. 24 „prvky alternativní pedagogiky“. Jednotlivé prvky jsou běžně využívány v tradičních školách a nejedná se o „alternativu“.

Nejvíce patrné je využití PČG v kapitole 5.3 Něžné české pohádky a jiné příběhy. Vzhledem k tomu, že v dalších integrovaných blocích se objevují jen fragmenty PM a PČG, nelze dostatečně posoudit, zda je s gramotnostmi efektivně pracováno, ale lze přepokládat podle oddílu 5.3, že ano.

Z hlediska psychologa:

Oceňuji přehlednost a hutnost vzdělávací nabídky, zaměření na vnímání přírody, důraz na sociální citění, také na pěstování vztahu k umění a literatuře.

Některé integrované bloky jen málo a jiné vůbec nezahrnují explicitně Oblast Já a psychika: tj. stimulace přemýšlení, rozvoj řeči, podpora a rozvoj jednotlivých psychických funkcí - paměť, pozornost, smyslového vnímání. Rozvoj těchto funkcí je důležitý pro rozvoj PČG, viz obecná doporučení.

Také nejsou explicitně vyjádřeny cíle a činnosti na rozvoj jemné a hrubé motoriky, vizuomotoriky a jejich propojení s ostatními smysly, které se také spolupodílejí na rozvoji čtenářské gramotnosti.

Dále doporučuji doplnění v ŠVP vzdělávací nabídku pro dvouleté děti a nadané děti.

Z hlediska speciálního pedagoga

Vzhledem k tomu, že se jedná o speciální školku, která má péči o děti se SVP jako hlavní náplň, nevidím potřebu ŠVP v tomto směru doplňovat.

2.2 MŠ HÁJEČEK, ČESKÉ BUDĚJOVICE

Z hlediska pedagoga

V ŠVP nacházíme problémy s pojmy organizační formy a výukové metody viz str. 14. Nejprve je důležité si ujasnit přesný význam jednotlivých pojmů.

Vzhledem k tomu, že v ŠVP se objevují jen fragmenty PM a PČG, nelze dostatečně posoudit, zda je s gramotnostmi efektivně pracováno. U předčtenářské gramotnosti je dobré vycházet z jednotlivých rovin viz. příloha 1.

V kapitole 5.2.1 Prostředky plnění cílů lze vysledovat PČG, ale následně například v integrovaném bloku „Podzim“ je již zmíněná minimálně. Například v „Očekávaných výstupech“ pro tento integrovaný blok, lze objevit PM, ale PČG je zde zastoupena minimálně. PČG není obsažena ani v očekávaných cílech pro tento integrovaný blok. Tato by se dalo pokračovat i dál.

Z hlediska psychologa

Oceňuji přehlednost a jasné určení očekávaných kompetencí dle oblastí určených v RVP.

ŠVP obsahuje specifickou vzdělávací nabídku pro děti mladší tří let. Stručně jsou popsány způsoby práce s nadanými dětmi, doporučuji je více zpřesnit.

Dále doporučuji konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a metody práce vzhledem k věkovým specifikám dětí a pro skupinu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

Vzhledem ke stávající struktuře ŠVP je vhodné jednotlivé integrované celky doplnit o rozvoj PČG podle "Obecných doporučení".

Z hlediska speciálního pedagoga

Program je z pohledu speciální pedagogiky citlivě zpracovaný, reflektuje vývojové hledisko a postupnou adaptaci dětí ve školce. Velmi oceňuji diagnostiku pokroku dětí, je významná zejména z hlediska prevence a včasného řešení problémů.

2.3 MŠ PAPIŘENSKÁ, ČESKÉ BUDĚJOVICE

Z hlediska didaktika:

V ŠVP nacházíme problémy s pojmy organizační formy, výukové metody a cílem. Nejprve je důležité si ujasnit přesný význam jednotlivých pojmů. Dále je zásadní uvědomit si přiměřenost využití některých výukových metod vůči věku a individuálním potřebám dětí.

Vzhledem k tomu, že v ŠVP se objevují jen fragmenty PM a PČG, nelze dostatečně posoudit, zda je s gramotnostmi efektivně pracováno. Bylo by dobré se zaměřit i na vývojové hledisko při sestavování nového ŠVP. U předčtenářské gramotnosti je dobré vycházet z jednotlivých rovin (viz příloha 1)

Zamyslete se nad tím, zda stejně, jak charakterizujete grafomotoriku v kapitole „Vzdělávací obsah“, byste nepopsali PM a PČG. V této kapitole by bylo dobré přesně popsat, jak bude s PM a PČG pracováno i s ohledem na věk a potřeby dětí. Důležité je zohlednit dvouleté děti a předškoláky. Dobré by bylo rozdělit i očekávané výstupy podle těchto věkových skupin atd.

Následující struktura ŠVP je dobrá. Chválím popsané výstupy. Pozor na nadpis „Záměry a kompetence“. Zde jste terminologicky špatně. Například: Uvést dítě do společenství ostatních lidí, seznámit jej s prostředím MŠ, zahrady.... Ano to je záměr, ale kompetence by byla, že dítě se pohybuje bez problémově ve společenství lidí v rámci MŠ atd....

Z hlediska psychologa:

Oceňuji bohatý výčet aktivit prováděných v MŠ s cílem dosáhnout očekávané výstupy.

Doporučuji přeformulovat OV do tvaru "Dítě umí, dítě zná, dítě dovede apod., tím se stávají i jasnějšími naše vzdělávací záměry a činnosti, které vedou k jejich dosažení.

Dále doporučuji konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a očekávané výstupy vzhledem k věkovým specifikám dětí a pro skupinu dvouletých dětí, nadaných dětí a dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

Vzhledem ke stávající struktuře ŠVP je vhodné do jednotlivých integrovaných celků zapracovat rozvoj PČG podle "Obecných doporučení". Některé cíle a aktivity rozvíjející PČG se shodují již s těmi, které ŠVP obsahuje.

Z hlediska speciálního pedagoga:

Z pohledu SPPG ve vztahu k PČG je důležité, že jsou ve stávajícím programu zahrnuty prvky logopedické prevence („jazykové chvilky“) a grafomotorický nácvik od vývojově nejjednodušších pohybů a také práce s portfoliem dětí jako diagnostickým nástrojem.

2.4 MŠ T. G. MASARYKA, PÍSEK

V ŠVP nacházíme problémy s pojmy (str. 20) organizační formy, výukové metody a cíle. Nejprve je důležité si ujasnit přesný význam jednotlivých pojmů. Např. Respektujeme individualitu každého dítěte – uplatňujeme organizační formu diferenciaci a individualizaci. Na základě jakých kritérií k individualizaci dochází? Jedná se o kritéria vývojová, nebo podle zájmu dětí?

V celém ŠVP se objevují prvky PM a PČG, ale není dostatečně propracována struktura a návaznost jednotlivých cílů a činností. Vzhledem k tomu, že v ŠVP se objevují jen fragmenty PM a PČG, nelze dostatečně posoudit, zda je s gramotnostmi efektivně pracováno. Například na str. 24 v Integrovaném bloku „č. I - Kdo jsem, kde žiji“ je patrné, že dílčí cíle v dostatečné míře neobsahují obsahy k PM a PČ gramotnosti, neobjevují se ani v činnostech. Cíle nejsou cíli, spíše návrhy činností, nelze určit, zdali bylo cíle dosaženo. Bylo by vhodné je přeformulovat za pomoci aktivních sloves a určit žádoucí dosaženou úroveň (viz Bloomova taxonomie) Dále pozor na správný název metody je komunitní kruh, nikoli komunikativní.

Dále se vykytuje i nahodilost a nesystematičnost popsanych činností. Například jestliže v činnostech se objevuje recitace, je potřeba před tím pracovat s dýcháním a silou hlasu, pak teprve je vhodné zařadit recitaci jako součást dramatizace.

V stimulačním programu je velmi dobře propracovaná podpora motoriky mluvidel, dále je zřetelný důraz na rozvoj percepce při přípravě na čtení a psaní. Podobně rytmizace apod. Je škoda, že tyto činnosti jsou izolované a není zpracována jejich návaznost na bloky ŠVP.

Z hlediska psychologa

Oceňuji propracovanou vzdělávací nabídku obsaženou v ŠVP.

Doporučuji doplnit obecné i konkretizované OV ve tvaru "Dítě umí, dítě zná, dítě dovede apod." podle RVP, tím se stávají i jasnějšími naše vzdělávací záměry a činnosti, které vedou k jejich dosažení.

Dále doporučuji konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a očekávané výstupy vzhledem k věkovým specifikám dětí a pro skupinu dvouletých dětí, nadaných dětí a dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

Vzhledem ke stávající struktuře ŠVP je vhodné do jednotlivých integrovaných celků zapracovat rozvoj PČG podle "Obecných doporučení". Některé cíle a aktivity rozvíjející PČG se shodují již s těmi, které ŠVP obsahuje.

Z hlediska speciálního pedagoga

Školka má přiměřené záměry ve smyslu podmínek pro děti se ŠVP. PLPP a IVP je možno konzultovat také s metodiky zapojenými do projektu.

Velmi vhodná je zmíněná spolupráce se SPC Strakonice, je možno zde žádat i terénní podporu.

Vzdělávání nadaných:

Základem individualizovaného přístupu k dětem s nadáním je prostor pro samostatnou práci a časové řízení své práce, v tomto směru je velmi dobře, že MŠ jako jedno z hlavních pravidel v úvodu ŠVP zdůrazňuje možnost dítěte dokončit individuálně započatou činnost bez rigidního tlaku na harmonogram. Je možno toto zmínit také v této kapitole. Z hlediska MPG a ČPG je důležité, aby nadané dítě (nejenom) mohlo využít motivačního napětí nedokončeného úkolu, právě nadané děti totiž často ztrácí zájem, pokud nemohou své možnosti realizovat.

2.5 MŠ KLUKY

Z hlediska didaktika:

V kapitole 5. 2. nacházíme problémy s pojmy „organizační formy“, „výukové metody“, „cíle“ a „předpokládané výstupy“. Nejprve je důležité ujasnit si přesný význam jednotlivých pojmů. Dále je pro upravení ŠVP zásadní, uvědomit si přiměřenost využití některých výukových metod. Například s dětmi vedeme rozhovor, ale ne diskuzi. Diskuze předpokládá schopnost hypotetického myšlení, je určena až dětem starším a má specifické náležitosti atd.

V celém ŠVP se objevují prvky PM a PČG, ale není dostatečně propracována struktura a návaznost jednotlivých cílů a činností. Bylo by dobré se zaměřit i na vývojové hledisko při sestavování nového ŠVP. Vzhledem k tomu, že v ŠVP se objevují jen fragmenty PM a PČG, nelze dostatečně posoudit, zda je s gramotnostmi efektivně pracováno.

Návrh:

Zamyslete se nad tím, zda by nebylo dobré jednotlivé oblasti v ŠVP jasně strukturovat a jednotlivé plánované činnosti popsat například:

- Stanovení cíle pro danou oblast.
- Očekávané výstupy pro jednotlivé věkové skupiny (zohlednit děti dvou leté, děti nadané atd.)

-
- Příklad....“V rámci oblasti ŠVP se zaměříme na rozvoj řeči, komunikace, předmatematických představ či předčtenářské gramotnosti, orientace v prostoru a čase, zrakového vnímání, motoriky, jemné motoriky či grafomotoriky atd.“

Takto by vždy začínala jednotlivá oblast, kde by bylo jasně popsáno, na co se budete především zaměřovat. Na toto by následovalo samotné popsání vašich oblastí a činnosti, které budou v dané oblasti realizovány. U předčtenářské gramotnosti je dobré vycházet z jednotlivých rovin viz. příloha 1.

Z hlediska psychologa:

Oceňuji zpracovanou vzdělávací nabídku obsaženou v ŠVP.

Doporučuji doplnit konkrétnější OV ve tvaru "Dítě umí, dítě zná, dítě dovede apod." podle RVP, tím se stávají i jasnějšími naše vzdělávací záměry a činnosti, které vedou k jejich dosažení.

Dále doporučuji konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a očekávané výstupy vzhledem k věkovým specifikám dětí a pro skupinu dvouletých dětí, nadaných dětí a dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

Vzhledem ke stávající struktuře ŠVP je vhodné do jednotlivých integrovaných celků zapracovat rozvoj PČG podle "Obecných doporučení". Některé cíle a aktivity rozvíjející PČG se shodují již s těmi, které ŠVP obsahuje.

Z hlediska speciálního pedagoga

Ad Str. 27 – vzdělávání dětí se SVP: Bylo by dobře rozpracovat tuto část – jaké programy může školka realizovat, s jakými školským poradenským zařízením spolupracuje, aby se jim dostávalo odborné podpory.

Oceňujeme diagnostický a depistážní význam programu pro předškoláky.

V celém programu jsou dobře chronologicky řazeny činnosti v návaznosti na vstup dítěte do MŠ a jeho seznamování se školkou a postupné osvojování jednotlivých nutných dovedností, bohužel ale méně je respektován postupy vývojový a zrání jednotlivých funkcí dítěte. Jsme si ale vědomy, že tyto specifikace jsou častěji obsaženy spíše ve třídních plánech.

2.6 MŠ PRAŽSKÁ, ČESKÉ BUDĚJOVICE

Z hlediska didaktika:

V ŠVP jsou stanovené cíle, ale bylo by dobré je stanovit více konkrétně. V ŠVP jsou pěkně popsány jednotlivé výukové metody. Naprosto ovšem chybí předpokládané záměry a výstupy. Výstupy by bylo dobré rozdělit například dle věku (dvouleté děti (od 2018) či předškoláci, neopomenout i nadané či děti se speciálními potřebami).

Dochází k záměně pojmů integrovaný blok a tematický celek (viz. 6.1 a 6.2 atd.)

Vzhledem k tomu, že v ŠVP se objevují jen fragmenty PM a PČG, nelze dostatečně posoudit, zda je s gramotnostmi efektivně pracováno. V kapitole „Vzdělávací obsah“ by bylo nejprve dobré popsat, na co se v daném bloku zaměřujete. Například „V rámci bloku se zaměříme na rozvoj řeči, komunikace, předmatematických představ či předčtenářské gramotnosti, orientace v prostoru a čase, zrakového vnímání, motoriky, jemné motoriky či grafomotoriky atd.“ K těmto předem vypsáním pojmům by se vám jednodušeji popisovaly jednotlivé činnosti. U předčtenářské gramotnosti doporučuji pracovat i s jednotlivými rovinami předčtenářské gramotnosti viz. příloha 1.

Z hlediska psychologa:

Z programu není vždy jasná návaznost záměrů, aktivit a očekávaných výstupů.

Prvky podpory pregramotnosti se hojně objevují ve všech tematických blocích, ne vždy ale s důrazem na vývojovou logiku. Bylo by tedy vhodné využít výše uvedená obecná doporučení.

Z hlediska speciálního pedagoga:

Z hlediska práce s dětmi se ŠVP by mohla být podrobněji popsána diagnostika, která je v ŠVP zmíněna. Také by bylo vhodné zpracovat témata pro práci s nadanými dětmi.

2.7 MŠ BOREK

Z hlediska didaktika:

ŠVP MŠ Borek je velice dobře strukturovaný. Autoři ŠVP dokáží formulovat cíle, definovat očekávané záměry a výstupy. PČG je v tomto ŠVP dostatečně popsána. Podmínky pro pěstování PMG vyjádřeny v obecné rovině, např. v „cílech a záměrech ŠVP“ se uvádí: vytvářet příležitosti k poznávání, přemýšlení a tvoření; zpracování oblasti „Dítě a jeho psychika“ vychází z RVP ZV, zpracovává oblast v obecné rovině (zejména rozvoj tvořivosti, znakové systémy); prostor pro PMG je vytvořen v integrovaných blocích. Tvoření základů matematických pojmů ale není ve výstupech.

Z hlediska psychologa:

Oceňuji přehlednost a jasné a konkrétní určení očekávaných výstupů a kompetencí dle oblastí v RVP.

Vzhledem ke stávající struktuře ŠVP je vhodné jednotlivé integrované celky doplnit o rozvoj PČG (tj. činnosti a očekávané výstupy) podle "Obecných doporučení", více zpracovat Oblasti Jazyk a řeč, Poznávací schopnosti.

ŠVP obsahuje způsoby práce s nadanými dětmi. Doporučuji doplnit specifickou vzdělávací nabídku pro děti mladší tří let. Dále doporučuji konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a metody práce vzhledem k věkovým specifikám dětí a pro skupinu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

Z hlediska speciálního pedagoga:

I z pohledu speciálního pedagoga oceňujeme zpracování ŠVP, nemáme žádné připomínky, program dostatečně reflektuje nutnost individuálního přístupu k dětem se ŠVP.

2.8 MŠ REVOLUČNÍ, PRAHA

Z hlediska didaktika

ŠVP je velmi dobře strukturovaný. Vzhledem k tomu, že v ŠVP se objevují jen fragmenty PČG, nelze dostatečně posoudit, zda je s gramotností efektivně pracováno. PMG se objevuje v blocích: Barevný podzim (konkrétně orientace v prostoru a geometrické tvary, pohyb podle vzoru) a Bílá zima (tvořivé konstruktivní činnosti). Celkově lze říci, že jsou formulovány výstupy a cílové kompetence – chybí učební obsahy.

Z hlediska psychologa:

Oceňuji přehlednost a propracovanost ŠVP vzhledem k očekávaným výstupům a klíčovým kompetencím. Navrhuji začlenit jednotlivé oblasti PČG ke klíčovým kompetencím v rámci integrovaných celků podle "Obecných doporučení".

Doporučuji doplnit specifickou vzdělávací nabídku pro děti mladší tří let.

Z hlediska speciálního pedagoga:

V ŠVP je z hlediska speciálního pedagoga dobře ošetřena problematika dětí se speciálními výukovými potřebami.

2.9 MŠ HOSTĚRADICE

Z hlediska didaktika

ŠVP obsahuje pouze dílčí prvky PČG, bylo by vhodné pracovat se čtenářskou gramotností na základě navržených rovin a jim příslušejících činností, jak je popisuje Z. Maňourová. Práce s PČG zmíněna nahodile, až nekonceptně.

Naopak PMG je rozpracována dosti podrobně jak v rovině obecné v „cílech předškolního vzdělávání“ (záměrem MŠ podporovat „rozvoj dítěte, jeho učení, poznávání“). Tento cíl je pak rozpracován do cílů dílčích, z nichž některé opět mají souvislost na PMG (rozvoj řeči a vyjadřování, poznávání okolního světa, poznávací schopnosti, atd.) Jako problém vidím, že vše je rozpracováno jen pro jeden tematický celek.

Z hlediska psychologa:

Oceňuji přehlednost a propracovanost ŠVP vzhledem k očekávaným výstupům. PČG se vyskytuje v rámci vzdělávacích oblastí. Navrhuji jednotlivé součásti zdůraznit, případně shrnout v jeden celek podle "Obecných doporučení"

Doporučuji doplnit specifickou vzdělávací nabídku pro děti mladší tří let, způsoby práce s nadaným dětmi. Dále doporučuji konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a metody práce vzhledem k věkovým specifikům dětí a pro skupinu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

Z hlediska speciálního pedagoga:

V rámci této kapitoly by bylo případně možno zmínit i případnou práci s úpravou obsahu vzdělávání, ŠVP zmiňuje pouze dovednosti vedoucí k sebeobsluze. Na druhé straně jsme si vědomy, že úprava obsahu je primárně určena v rámci IVP daného dítěte.

2.10 MŠ PRESLOVA, ČESKÉ BUDĚJOVICE

Z hlediska didaktika:

ŠVP obsahuje prvky čtenářské gramotnosti, nejvíce v kapitole 6.3., jiné kapitoly se jí dotýkají pouze dílčím způsobem.

Z hlediska psychologa:

ŠVP na mně působí jako promyšlený a funkční celek. Témata PČG se v něm vyskytují v rámci činností o očekávaných výstupech. Navrhuji rozvoj PČG zpracovat ke každému integrovanému celku v samostatné podkapitole podle "Obecných doporučení". Toto řešení by bylo více jednoznačné a praktičtější pro běžnou aplikaci v třídních vzdělávacích programech a tedy v praxi.

Z kapitoly o vzdělávání dětí mladší tří let je znát, že v MŠ je tato problematika aktuálně a úspěšně řešena. Doporučuji doplnit integrované bloky o specifické činnosti a specifické očekávané výstupy pro tuto zvláštní kategorii dětí. Podobně je vhodné konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a metody práce vzhledem k věkovým specifikům dětí, pro skupinu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami a nadané děti.

Z hlediska speciálního pedagoga:

V rámci části věnované dětem se ŠVP mám jedinou drobnou poznámku – zvážit, nakolik je vhodné preferovat orientaci na informačně – receptivní metody. U dětí, kde je handicap omezující příjem informací, je někdy nutné poznatky budovat a ověřovat postupně. Doporučovala bych zmínit na prvním místě stimulaci. Zejména u smyslově postižených dětí je velké riziko rozporu mezi sluchovou podobou slova, vizuální představou a reálným obsahem pojmu.

2.11 MŠ STRÁŽNÝ

Z hlediska didaktika:

ŠVP obsahuje PČG, avšak např. v bloku I není soulad mezi vzdělávací nabídkou a výstupy. Vzdělávací nabídka obsahuje prvky PČG, ale ve výstupu se neobjevuje. V bloku II. je soulad mezi nabídkou a výstupy v oblasti PČG zřetelný.

Z hlediska psychologa:

ŠVP je stručný a výstižný. Vhodné je ještě více konkretizovat cíle a také očekávané výstupy v integrovaných celcích vzhledem k věku a vzdělávacím specifikům (pro skupinu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami a skupinu nadaných dětí.) Ve specifické vzdělávací nabídce pro děti mladší tří let doporučuji upřesnit a konkrétně popsat

činnosti a očekávané výstupy v rámci integrovaných celků. Témata PČG se vyskytují v ŠVP v rámci očekávaných výstupů. Navrhuji toto téma zpracovat ke každému integrovanému celku v samostatné podkapitole podle "Obecných doporučení".

Z pohledu speciálního pedagoga

Program bohužel nezmiňuje explicitně děti se ŠVP, na druhé straně je zřetelné, že se MŠ aktivně staví k začleňování dětí z vietnamské komunity, zmiňuje rozvoj sociálních kontaktů při procházkách a aktivní podporu slovní komunikace, zejména tento důraz má jednak dopad do gramotnosti ve smyslu porozumění, dále logopedický. Obdobně by tedy bylo vhodné zmínit děti se speciálními vzdělávacími potřebami, případně v rámci ŠVP zpracovat samostatnou kapitolu o práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem.

2.12 MŠ HELLICOVA A MŠ HVOZDNICE

Z hlediska didaktika:

Předložené jsou pouze výtahy ze ŠVP, oba dokumenty obsahují dílčí prvky PČG a PMG, ale nelze hodnotit didaktickou stránku ŠVP.

Z hlediska psychologa:

ŠVP Hvozdnice

ŠVP je zpracován úsporně. Z hlediska formy i obsahu je vhodné aplikovat doporučení z RVP, zejména specifikaci očekávaných výstupů a klíčových kompetencí. Důraz by měl být na rozvoji PČG podle "Obecných doporučení".

ŠVP by měl obsahovat také vzdělávací nabídku pro děti mladší tří let, způsoby práce s nadanými dětmi. Dále doporučuji konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a metody práce vzhledem k věkovým specifikám dětí a pro skupinu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

ŠVP Helichova

ŠVP je zpracován úsporně. Z hlediska formy i obsahu je vhodné aplikovat doporučení z RVP, zejména specifikaci očekávaných výstupů a klíčových kompetencí. Důraz by měl být na rozvoji PČG podle „Obecných doporučení“.

Doporučuji doplnit specifickou vzdělávací nabídku pro děti mladší tří let, způsoby práce s nadanými dětmi. Dále doporučuji konkretizovat v ŠVP vzdělávací nabídku, cíle a metody práce vzhledem k věkovým specifikám dětí a pro skupinu dětí se specifickými vzdělávacími potřebami.

2.13 MŠ NA VÝŠINÁCH, PRAHA

Z hlediska didaktika:

PMG je rozpracována v obecné rovině v rámci cílů a v očekávaných kompetencích. V dílčích cílech prvního bloku se pracuje s rozvojem slovní zásoby (PČG), téma je vhodně vztaženo k rozvoji sociálních vztahů na začátku školního roku,

bylo by ale vhodné jej vztáhnout také k otázce gramotnosti. Např. tam, kde jsou zmíněny sluchové hry. Podobně je v s tématem gramotnosti pracováno i v dalších blocích ŠVP.

Z hlediska psychologa a speciálního pedagoga:

V ŠVP je vhodně zakomponována problematika prevence SPU a poruch řeči, oceňujeme, že vychází již z roviny rozvoje hrubé motoriky.

Doporučujeme zpracovat ještě problematiku nadaných žáků. MŠ zmiňuje vybavenost PC programy, které mohou být vhodnou pomůckou pro dílčí samostatnou práci dětí v malé skupině.

Z psychologického hlediska vnímáme jako klíčové, že v rozvoji poznávání se vychází z prekonceptů dětí jako vstupních informací. To je zásadní zejména v oblasti předmatematické gramotnosti.

2.14 MŠ JABLÍČKO VELKÉ PŘÍLEPY

Z hlediska didaktika

ŠVP MŠ Jablíčko je zpracováno jasně, přehledně, strukturovaně a obsahuje předčtenářskou gramotnost. Jako velmi pozitivní bych viděla schopnost tvůrců prolnout PČG i PGM jednotlivými bloky. Zároveň je velmi dobré udržení struktury (Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý atd.,). Jediné, co postrádám, jsou výstupy a cíle. Záměry jsem našla v rámci druhého dokumentu.

Předmatematická gramotnost je v obecné rovině zpracována v záměrech vzdělávání. Pak je rozpracována v oblasti Dítě a jeho psychika do cílových kompetencí dítěte. Jsou zpracovány všechny složky předmatematické gramotnosti.

Z hlediska psychologa a speciálního pedagoga

Doporučujeme zpracovat problematiku vzdělávání dětí nadaných a dětí se specifickými vzdělávacími potřebami. Dále konkretizovat specifickou vzdělávací nabídku pro děti mladší tří let.

Vzhledem k tomu, že plán je velmi komplexní a pracuje postupně se všemi klíčovými oblastmi, má velký preventivní potenciál. Jediné, co by bylo možno doplnit, jsou nástroje depistáže – jakým způsobem je zachycován vývoj dětí, aby bylo možno pracovat s těmi, u kterých se projeví speciální vzdělávací potřeby nebo dílčí deficity.

POUŽITÁ LITERATURA

[1] PALEČKOVÁ, J., TOMÁŠEK, V. *Učení pro zítřek*. Praha : TAURIS, 2005, s. 13.

[2] Tematická zpráva *Matematická gramotnost nejen pro matematiku*. Praha : ČŠI, červen 2008.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

---

[3] *Klíčové kompetence pro celoživotní vzdělávání – evropský referenční rámec*. Brusel, 8. července 2005. SEC (2005) 957.

[4] Definice PISA 2003, *Koncepce matematické gramotnosti ve výzkumu PISA*. Praha : ÚIV, 2003.

[5] RVP PV, 2017

Všechny práva vyhrazena kromě práva citovat a šířit. Pro více informací navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.